

MINISTERIE VAN BINNENLANDSE ZAKEN

B. V. D.

Aan Zijne Excellentie
de Vice Minister-President
Plein 1813 nr. 4,
te
's-Gravenhage.-

Bijlage(n): 1.

Uw brief van:

Nr 716919.

Onderwerp: Maandoverzicht
Veiligheidsdienst
Nederlandse Antillen.
(december 1963).

's-Gravenhage, 23 januari 1964.
Stadhoudersplantsoen 25

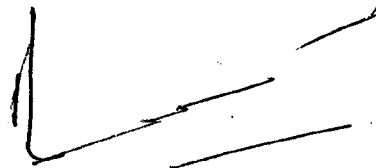
VERTROUWELIJK

Ik moge Uwer Excellentie hiermede doen toekomen een exemplaar van het eerste maandoverzicht dat werd samengesteld door de Veiligheidsdienst van de Nederlandse Antillen.

Het Hoofd van genoemde Dienst verzocht mij de distributie ervan in Nederland te verzorgen, aan welk verzoek ik gaarne voldoe.

Volgende afleveringen zullen U op gelijke wijze worden gezonden.

Het Hoofd van de Dienst,

(Mr. J.S. Sinninghe Damsté)

VERTROUWELIJK

VERTROUWELIJK

MAANDOVERZICHT

december 1963

VEILIGHEIDSDIENST

NEDERLANDSE ANTILLEN

Exemplaar no. 21

ALGEMEEN

Venezuela sloot 1963 af met ordelijke verkiezingen, die, alhoewel geen waarborg voor een volledige ambtsperiode van de gekozen opvolger van president BETANCOURT, een belofte inhouden voor meer stabiliteit in dit land, dan de terreur van het afgelopen jaar heeft doen verwachten.

De bevindingen van de O.A.S.-commissie van onderzoek in de Cubaanse wapenleverantie aan de F.A.L.N. hebben de Venezolaanse beschuldiging gesubstantieerd. Dit zal niet nalaten de waakzaamheid van andere Latijns Amerikaanse regeringen, die zich bedreigd voelen, te verhogen. Met name wordt hierbij gedacht aan Colombia.

Toch is het de vraag of het O.A.S.-overleg veel zal opleveren. Uiteraard zullen de landen, die reeds tegen CASTRO stelling hebben genomen, in hun standpunt worden gesterkt. Concrete resultaten zouden echter moeten worden bereikt bij die landen, die nog immer meer of minder vriendschappelijke betrekkingen met Cuba onderhouden.

In de eerste plaats behoort tot deze BOLIVIA, dat afgelopen jaar uit de O.A.S. is getreden, in verband met het geschil met Chile betreffende het water van de rivier De Luaca. Afgezien van het feit, dat de Boliviaanse regering zich niet gebonden zal achten door een O.A.S. resolutie, zal de nasleep van de "gijzelaarsaffaire" en het door deze affaire verscherpte conflict tussen PAZ ESTENSSORO en LECHIN, Boliviaanse actie onwaarschijnlijk maken.

Ook MEXICO onderhoudt nog betrekkingen met Cuba, alhoewel de houding van Mexico gaandeweg stroever is geworden. De factor, die nu Mexicaanse actie onwaarschijnlijk maakt, is vooral het op handen zijn van presidentsverkiezingen (juli a.s.) De P.R.I.-candidaat, dus waarschijnlijke opvolger van LÓPEZ MATEOS is Gustavo DIAZ ORDAZ. Juist omdat DIAZ als Minister van Binnenlandse Zaken krachtig tegen de Mexicaanse communisten is opgetreden, zal moeten worden verwacht, dat de regering in de periode vóór de verkiezingen niet geneigd zou zijn om acties te ondernemen, die de volgelingen van de nog altijd populaire ex-president Lázaro CARDENAS tegen zich in het harnas zouden jagen. De Mexicaanse Minister van Buitenlandse Zaken, Manuel TELLO, heeft in het geheel niet gereageerd op een verzoek van vier ex-ministers van buitenlandse zaken van Cuba om het daarheen te willen leiden, dat zijn land naar aanleiding van de "bewezen Cubaanse agressie tegen Venezuela" de relaties met Cuba verbreekt.

Ook CHILE, dat de diplomatieke betrekkingen met Cuba niet heeft verbroken, staat voor presidentsverkiezingen. Bovendien is daar de invloed van de communisten vrij groot. Bij de vorige verkiezingen in 1958 behaalde de volksfront kandidaat, senator Salvador ALLENDE, een groot aantal stemmen. ALLENDE is weer kandidaat gesteld, en het is mogelijk, dat het actieve werk der Communistische partij op het platteland hem de marge der overwinning zou kunnen verschaffen.

Resten nog BRAZILIE, waarvan gezien de instelling van de regering GOULART geen acties tegen Cuba te verwachten zijn en URUGUAY, waar de invloed der communisten zich vooral in het vakbondswezen heeft laten gelden. De betogingen ten tijde van de Conferentie van Punta del Este worden in herinnering gebracht. De bewindsmannen van Uruguay hebben tot nu toe een voorzichtige koers gevolgd, zoveel mogelijk vermijdschermstelling te nemen. Ook nu is zulks wel van hen te verwachten.

Uit CUBA kwam het belangrijke bericht, dat de industrialisatie voorlopig opgeschort zal moeten worden ten gunste van hernieuwde nadruk op de suikerproductie.

De kabinetswijzigingen van de afgelopen maand in HAÏTI zijn van weinig betekenis.

Het Verenigd Koninkrijk volgde in BRITS GUYANA de door Duncan SANDYS uitgestippelde beleidslijn, tot de vooralsnog machteloze ontstemming van premier JAGAN.

De eerste pogingen van de guerilla's in de DOMINIKAANSE REPUBLIEK zijn mislukt. De dood van Manuel TAVARES JUSTO is voor die Dominikaanse links extremisten, die niet beschouwd kunnen worden als communisten in engere zin, een gevoelige klap geweest. De houding van Juan BOSCH heeft veel kritiek geogst.

In de NEDERLANDSE ANTILLEN zijn de ontwikkelingen in het vakbondswezen op Aruba aanleiding tot belangstelling dezerzijds.

VENEZUELA

Hoewel Acción Democrática met minder stemmen uit de bus is gekomen dan bij de verkiezingen van 1958, mogen het verloop en de uitslag der op 1 december in Venezuela gehouden verkiezingen worden beschouwd als een grote persoonlijke overwinning van Rómulo BETANCOURT. De A.D. kandidaat, Raúl LEONI, zal hem kunnen opvolgen en trachten het land op de door BETANCOURT gebaande weg verder te leiden. Rafael CALDERA, leider van COPEI, die aanmerkelijke winsten heeft geboekt, zal ongetwijfeld een goede prijs laten betalen voor zijn deelname aan een regeringscoalitie. Zelfs is de mogelijkheid geopperd van gequalificeerde steun van COPEI aan een A.D. bewind, zonder de medeverantwoordelijkheid, die een coalitie met zich mee zou brengen. Daarentegen zal LEONI in het congres geen last hebben van de door zijn voorganger onschadelijk gemaakte links extremistische parlementariërs. Deze waren er gedurende de ambtsperiode van BETANCOURT keer op keer in geslaagd om het parlement tot een chaos te brengen. Door het buiten de wet stellen van de C.P.V. en de M.I.R. hebben nu in het congres slechts zitting vertegenwoordigers van partijen, van welke gehoopt mag worden, dat zij zich zullen houden aan de spelregels.

Kort na de verkiezing slaagde de Venezolaanse politie er in enkele topfiguren der F.A.L.N., onder wie MONCADA VIDAL, gevangen te nemen. De ontdekking van wapenen, die door Cuba waren geleverd aan de F.A.L.N. heeft de daadwerkelijke deelname van CASTRO aan de subversie buiten twijfel gesteld. Nu de terreur in Caracas en andere steden niet het gewenste resultaat heeft opgeleverd, mag worden verwacht, dat het accent door de F.A.L.N. zal worden verlegd naar guerilla activiteiten in het binnenland. Gebleken is, dat door de regering en de militaire autoriteiten hiermede rekening wordt gehouden.

Niettegenstaande de verwoede F.A.L.N. pogingen tot ontwrichting van de economie, is er gedurende de ambtsperiode van BETANCOURT door Venezuela grote vooruitgang geboekt, waarin dank zij de doorgevoerde sociale hervormingen grotere lagen van de bevolking hebben kunnen delen, dan voorheen bij periodes van groei het geval is geweest. Niettemin zijn de problemen van onevenredige verdeling van de welvaart nog lang niet opgelost. Indien de militairen een progressief democratisch bewind blijven steunen, zal echter mede dank zij de enorme hulpbronnen van het land veel kunnen worden bereikt.

CUBA

Vijf jaren van het bewind van CASTRO werden gevierd in de beste stijl van het Rode Plein, maar de grootste lofuitingen over de Revolutie hebben niet kunnen verhelen, dat Cuba in grote economische moeilijkheden verkeert.

Ongetwijfeld is de Amerikaanse isolatie politiek een factor, maar niet waar het wanbeleid bij de suikerproductie betreft.

Het is wel ironisch, dat de eenzijdigheid der economie van Cuba, die werd geciteerd als het product én het bewijs van imperialistische uitbuiting, nu na de mislukking van industrialisatie en van diversificatie van de landbouw moet worden aangegrepen als een terugvalsmogelijkheid ter oplossing van de economische problemen van het land. De afhankelijkheid van de Verenigde Staten is bovendien slechts vervangen door een afhankelijkheid van de Sovjet Unie.

Een en ander maakt de Cubaanse leiders overigens niet minder geneigd om de rol, die zij zich in 1962 in de "tweede declaratie van Havana" hebben aangemeten, namelijk die van leiders ener continentale revolutie, voort te spelen. Wantoestanden, erfenis van een uitbuiting van eeuwen, spelen hen hierbij nog immer in de kaart, alhoewel de constructieve elementen der reactie tegen het Castrisme hopelijk mogen leiden tot de eliminatie van zijn voedingsbodem. De recente ontwikkelingen in Venezuela beloven in deze het meest. Tevens werd in Venezuela aangetoond dat de weg naar het Castristische millennium, die der vernieling is. Hierdoor zullen niet slechts in Venezuela de evolutionairen militanter zijn geworden. Mislukking van de Castristische methode in Venezuela zal moeten betekenen een heroriëntering van de overige communistische partijen in Latijns Amerika. Zeker zal dit geschieden als de communistische partij in Chile er dit jaar in zou slagen een bruggehoofd in de regering te verkrijgen. CASTRO heeft meer haast dan zijn oudere geloofsgenoten, omdat zijn revolutie een persoonlijke is. Hij ontlokt aan zijn tegenstanders een directe reactie en maakt het hun daardoor gemakkelijker dan de meer geduldige, langzaam infiltrerende, doctrinair communisten.

De mogelijkheid is er ongetwijfeld, dat het "succes" van het internationaal communisme, zoals het bolwerk Cuba nog steeds wordt beschouwd, uiteindelijk voor de democratie in Latijns Amerika een "blessing in disguise" zal blijken te zijn.

DOMINIKAANSE REPUBLIEK

De guerilla, waarvan wij in het november nummer melding hebben gemaakt, heeft weinig kunnen bereiken. Vrijwel alle groepen zijn door de regeringstroepen de afgelopen maand opgerold, gevangen genomen, dan wel uitgeroeid. Ook de leider, Manuel TAVARES JUSTO, is niet ontsnapt.

De Dominikaanse junta heeft een intensieve campagne gevoerd in de pers door via grote advertenties de nadruk te vestigen op de Castristische inslag der guerilla's. Het ligt voor de hand, dat het de junta om te doen was een duidelijke scheiding te maken tussen de Castristisch-Communistische tegenstanders van het regime en de niet-Communisten, die tegen haar gekant zijn. Deze pogingen van de junta werden doorkruisd door de houding van de ex-president, Juan BOSCH. In een door acht leidende figuren van zijn partij (Partido Revolucionario Dominicano) mede ondertekend pamflet riep hij afgelopen maand de in de Dominikaanse Republiek vertoevende aanhangers van de partij op, om geen deel te nemen aan legale politieke oppositie tegen het bewind, maar subversief op te treden.

Het directe doel van dit pamflet zou zijn geweest een desavouering van de P.R.D. leiders, Máximo Ares GARCIA en Dr. Virgilio Mainardi REYNA, die in de Dominikaanse Republiek hebben willen trachten de partij legaal in leven te houden. De aanhangers van Juan BOSCH, die in het land vertoeven, moeten als gevolg van de instructie van hun verjaagde leider uitzien naar effectief subversief leiderschap. Dit hadden zij wellicht kunnen vinden in Manuel TAVARES

JUSTO. Zeker is echter, dat de meer radicale elementen in het conglomeraat der P.R.D. nu officiële sanctie hebben ontvangen om zich te identificeren met de links extremistische groeperingen. Door politieke leiders, die niet tot de regeringsgroep behoren, werd de verklaring van BOSCH met algemene afkeuring begroet. Enerzijds werd gesuggereerd, dat een dergelijke verklaring mensen, die zelf in het buitenland buiten schot zijn, niet siert. Anderzijds wezen verschillenden er op, dat BOSCH hiermede "kleur zou hebben bekend".

Inderdaad is gedurende de periode BOSCH een nadere identificatie van politieke stromingen mogelijk geweest, die een volksfront tegen de regering een geheel ander karakter zou geven, dan ten tijde van het Trujillo bewind het geval was. Toch mag niet voetstoots worden aangenomen, dat BOSCH en zijn medestanders in het buitenland met dit pamflet principieel stelling hebben genomen ten gunste van het links extremisme.

Eerder kan hierin, vooral voor wat betreft Juan BOSCH zelf, worden gezien een vrij simplistisch terugvallen in de rol van weleer.

Het uitstampen van de eerste manifestaties van guerilla-verzet betekent overigens niet het einde van de problemen bij het bestendigen van het junta-regiem. Interne conflicten zijn gebleken uit het ontslag van de junta-president de los SANTOS. Vriendschap met een der opstandelingenleiders zou hieraan ten grondslag hebben gelegen, maar ook was er sprake van meningsverschil betreffende de mate van voortvarendheid waarmede tegen de guerilla's zou moeten worden opgetreden. De los SANTOS zou een gematigder beleid hebben voorgestaan, dat er op gericht was bloedvergieten te voorkomen. Hij is opgevolgd door Dr. Donald J. REID CABRAL, voorheen minister van buitenlandse zaken. CABRAL is ook lid geweest van de raad, die na het vertrek van BALAGUER de verkiezingen van 1962, welke tot het kortstondige presidentschap van Juan BOSCH leidden, heeft voorbereid.

BRITS GUYANA

Op de benoeming van Geoffrey HUCKS, ambtenaar van het Ministerie van Koloniën, als voorbereider van de in Brits Guyana te houden verkiezingen, werd door premier JAGAN gereageerd met een protestbrief aan de gouverneur van Brits Guyana, Sir Ralph GREY, waarin JAGAN er de nadruk op legt, dat Brits Guyana een gebied is met zelfbestuur, dat voor zijn interne aangelegenheden de verantwoordelijkheid draagt. Alhoewel zowel door JAGAN als door zijn vrouw herhaaldelijk is gesproken over "een strijd op leven en dood", is het verzet tegen de Britse maatregelen nog niet verder gekomen dan schriftelijke of mondelinge protesten en dreigementen.

Wel werd door leden van de People's Progressive Party gedemonstreerd voor het Amerikaanse Consulaat in Georgetown. De demonstranten gaven te kennen, dat alhoewel de demonstratie in eerste instantie was gericht tegen de rassen discriminatie in de Verenigde Staten, zij meenden, dat Amerika een hand had in de Britse politiek, die Brits Guyana onmiddellijke onafhankelijkheid ontzegde.

Vernomen werd, dat de privé-secretaris van JAGAN, Jack KELSHALL waarschijnlijk zal worden vervangen door Ansell Richard HART, een vroegere medestander van Norman MANLEY, leider van de Jamaicaanse "People's National Party". HART werd in 1952 door MANLEY uit de partij gestoten tezamen met anderen, die tot de linkervleugel van deze partij behoorden. Hij richtte toen de communistisch georiënteerde "People's Educational Organisation" op. Tezamen met Ferdinand Christopher SMITH heeft hij gewerkt aan de communistische infiltratie van de Jamaicaanse vakbeweging.

Thans zou HART zich vestigen in Brits Guyana als redacteur van het P.P.P.-blad "Mirror". Verwacht wordt echter, dat hij de post van privé-secretaris van JAGAN zal krijgen.

NEDERLANDSE ANTILLEN

Alhoewel er geen aanduidingen zijn, dat er in vakbonden in de Nederlandse Antillen infiltratie van communistische elementen zou hebben plaats gevonden, nopen de ontwikkelingen in de ons omringende landen tot waakzaamheid, zowel van de zijde der vakbondsleiders zelf als van de zijde der overheid.

De schade, die door de toenemende, door communistische infiltranten bevorderde, arbeidsonrust aan de economie van Trinidad en Tobago wordt berokkend, toont wel heel duidelijk aan, hoe belangrijk het is om de arbeidsvrede in de Nederlandse Antillen te bewaren.

Aangezien het varen onder communistische vlag, dus in W.F.T.U.-verband, over het algemeen in Latijns Amerika weinig zoden aan de communistische dijk heeft gezet, is het streven van het internationaal communisme er op gericht de niet-communistische vakorganisaties, dus die der CLASC en der ORIT te infiltreren. De CLASC-ORIT concurrentie speelt hetchierbij in de kaart, omdat het radicalisme er door wordt bevorderd.

Internationale aansluiting, waar het een jonge vakbond als de Arubaanse IOWUA betreft, houdt niet alleen in een grotere ruchtbaarheid in vakbondskringen aan bestaande of potentiële geschilpunten, maar ook beïnvloeding van locale vakbondsleiders, die wellicht niet in staat zouden zijn tussen positieve en negatieve raadgevers te discrimineren.

In de naaste toekomst is in ieder geval de aansluiting van IOWUA bij één der beide internationale organisaties ter verwachten. Ook wordt op Aruba gewerkt aan de instelling van een overkoepelende organisatie, waarin alle locale vakbonden een plaats zouden krijgen.

De betrokken vakbonden zijn, behalve de petroleumarbeidersbond IOWUA, waarbij ook de arbeiders der chemische industrie zich zouden aansluiten, de Chauffeurs Unie, Havenwerkers Unie, de Union Electricistas van Aruba en de OCTA, vakbond voor handel en industrie.

Met belangstelling wordt een en ander dezerzijds gadeslagen.